

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Tumo-Vaižganto g. 2, 01108 Vilnius, tel.: (8 5) 236 2444, (8 5) 236 2400
faksas (8 5) 236 2626, el. p. urm@urm.lt, <http://www.urm.lt>
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188613242

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir
sporto ministerijai

2021-11- Nr.
Į 2021-11-03 Nr. SR-4329

Kopija
Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO DERINIMO

Užsienio reikalų ministerija išnagrinėjo kartu su Jūsų 2021-11-03 raštu Nr. SR-4329 pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 2021–2030 metų Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos patvirtinimo“ projektą.

Atkreipiame dėmesį, kad Užsienio reikalų ministerija 2021-07-30 elektroniniu paštu buvo pateikusi pastabas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos parengtai Švietimo plėtros programai (toliau – ŠPP). Kadangi į daugumą jų nebuvo atsižvelgta, pakartotinai teikiame šias ir papildomas pastabas naujam ŠPP projektui.

1. ŠPP uždavinys Nr. 3.3 „Pritaikyti švietimo sistemą sklandžiai reemigravusių Lietuvos piliečių, lietuvių kilmės asmenų ir atvykusių užsieniečių integracijai bei gerinti besimokančiųjų judumo sąlygas“ neatitinka XVIII Vyriausybės programoje įvardyto prioritetinio projekto „Visiems prieinama gera mokykla ir šiuolaikinis ugdymo turinys“ vienos iš pagrindinių iniciatyvų: „46.6. Lituanistinės švietimo mokyklos. Skatinsime naujų neformaliojo ugdymo lituanistinių švietimo mokyklų steigimą ir stiprinimą įvairiose pasaulio šalyse, ypač tose, kur gyvena didelės lietuvių bendruomenės. Parengsime mokymo programas, pagrįstas kalbos mokėjimo lygiais ir pritaikytas skirtingo amžiaus ir skirtingų kalbinių gebėjimų mokiniams. Taip pat lituanistinėse mokyklose besimokantiems mokiniams parengsime kalbos pasiekimų lygių vertinimo ir įsivertinimo sistemą, kuri bus susieta su Lietuvoje taikoma sistema.“

Manome, kad strateginiuose dokumentuose turėtų būtų aiškiai įvardijamas siekis išlaikyti ir puoselėti lietuvių diasporoje, vertinti diasporos indėlį į valstybės kūrimą ne tik reemigruojant, bet ir investuojant, kuriant verslą, vykdant bendras mokslines ar kitas profesines, socialines veiklas Lietuvoje, įsitraukiant į Lietuvos gyvenimą. Preliminariais duomenimis, tik 6 proc. lietuvių vaikų užsienyje šiuo metu sistemingai mokosi lietuvių kalbos, istorijos ir kultūros lituanistinėse mokyklose, o tai gali būti vertinama kaip grėsmė valstybei ateityje prarasti ryšį su didele dalimi diasporos, kurios reikšmė Lietuvai yra įrodyta istorijos ir yra labai didelė.

2. Atkreipiame dėmesį, kad NPP poveikio rodiklis „Sugrįžusių asmenų, gavusių pagalbą integruotis į švietimo sistemą (ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo kartu), dalis nuo tų, kurie kreipėsi“, atsižvelgiant į tai, kad tik nedidelė dalis diasporos vaikų grįš gyventi į Lietuvą, yra tik maža dalimi susijęs su lituanistinio švietimo užsienyje stiprinimo būtinybe. Taip pat šis rodiklis neatskleidžia integracijos metu kylančių problemų ir jų sprendimo rezultatų, nes: 1) ne visi sugrįžę asmenys kreipiasi, 2) neaišku, ar suteikta pagalba buvo efektyvi. Tai atspindi ir aukšta

rodiklio vertė: 2020 m. – 83,9 proc., 2025 m. – 85 proc.; 2030 m. – 90 proc. (ankstesniame projekte nurodyti skaičiai buvo: 2019 m. – 89 proc., 2025 m. – 93 proc.), netiksliai iliustruojanti, kad problema nėra esminė. Atsižvelgdami į tai, siūlome įtraukti papildomų priemonių rodiklių, pvz., sugrįžusių ir Lietuvos švietimo sistemoje liekančių (vėl neišvykstančių) mokinių skaičiaus procentinę išraišką; mokinių tėvų pasitenkinimo integracinėmis sąlygomis Lietuvos švietimo sistemoje procentinę išraišką.

3. Reikėtų patikslinti, ar į 12-003-03-02-01 priemonės „Įgyvendinti įtraukujį švietimą“ rodiklį „Mokinių, tenkančių vienam švietimo pagalbos specialistui bendrojo ugdymo mokyklose, skaičius“ būtų įskaičiuojami ir iš užsienio sugrįžę vaikai, t. y. koks realius veiksmus iliustruojantis (-ys) rodiklis (-iai) būtų taikomas (-i) pažangiai sugrįžusių asmenų integracijai švietimo sistemoje vertinti.

4. Antrasis poveikio rodiklis „Užsieniečių, studijuojančių Lietuvos aukštosiose mokyklose, dalis, palyginti su bendru studijuojančių asmenų skaičiumi“ taip pat yra mažai susijęs su lituanistiniu ugdymu. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad iš šio rodiklio eliminuojami iš užsienio grįžtantys Lietuvos Respublikos piliečiai, jis neatspindi lietuvių kilmės asmenų dalies. Siūlome nustatyti papildomą priemonių rodiklį.

5. Siūlome į priemonių rodiklių sąrašą įrašyti besimokančiųjų lituanistinėse mokyklose skaičių – tai vienintelis realus valstybės paramos poveikio lituanistiniam švietimui užsienyje rodiklis.

Atkreipiame dėmesį, kad ŠPP nurodomas 16 proc. užsienyje gyvenančių vaikų, kurie lanko lituanistines mokyklas, skaičius nėra tikslus, nes yra skaičiuojamas remiantis netiksliais 2005–2014 m. surašymo duomenimis, kurie neatspindi realios situacijos (pvz., šio surašymo duomenimis, JAV gyvena 35,7 tūkst. lietuvių). Remiantis neoficialiais Lietuvos diplomatinės atstovybių, lietuvių bendruomenių, lituanistinių mokyklų duomenimis, šis rodiklis tesiekia tik 6 proc.

6. Manome, kad vardijant sprendžiamas problemos priežastis visų pirma turi būti įvardijami ne „nesertifikuojami lituanistinio švietimo pasiekimai“, o valstybės finansinė parama mokyklų išlaikymui užsienyje (atsižvelgiant į aprašyme įvardijamus didžiausius lietuviško ugdymo užsienyje trūkumus: „mokyklų trūkumas“; „mokykloms sunku išsilaikyti“). Antra, turėtų būti įvardijamas mokymo programų, pritaikytų skirtingų lygių lituanistinėms mokykloms, nebuvimas (kiek mums žinoma iš lituanistinių mokyklų atsiliepimų, 2019 m. parengta Lituanistinio švietimo integruota sistema nepritaikyta lituanistinėms mokykloms užsienyje).

7. Atkreipiame dėmesį, kad ŠPP yra skirta pažangos, ne tęstinės veiklos, bet dokumente minimos ir tęsinei veiklai priskirtinos priemonės, tarkim, jau ne vienus metus lituanistinėse mokyklose ir bendruomenėse vykdomos studentų praktikos. Pakartotinai teikiame nuomonę: jei ši veikla dokumente išliktų, rodiklis „Padidėjęs Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų, atlikusių tarptautines praktikas lituanistinio švietimo įstaigose užsienyje, skaičius“ turėtų būti papildytas „užsienio lietuvių bendruomenėse, diplomatinėse atstovybėse“ dėl to, kad šios tarptautinės praktikos yra brangios, ir, studentams atliekant praktiką tik lituanistinio švietimo įstaigose, kuriose užsiėmimai vyksta tik savaitgaliais, jos būtų nepakankamai efektyvios. Neįrašius diplomatinės atstovybių prie šių praktikų organizavimo vietų, Užsienio reikalų ministerija neturėtų būti nurodyta kaip pirmoji dalyvaujanti institucija.

8. Atsižvelgdami į tai, kad dėl pandemijos kai kurios lituanistinės mokyklos perėjo prie nuotolinio mokymosi ir įsikūrė naujų virtualių mokyklų, prašome patikslinti rodiklį „Užsienio lietuvių, besimokančių nuotoliniu būdu, skaičiaus augimas (proc.)“, nurodant, ar nuotolinis mokymas turi vykti mokyklose Lietuvoje, ar įskaičiuojamos ir nuotolinio mokymosi paslaugą teikiančios lituanistinės mokyklos užsienyje. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad nuotolinis mokymas yra vykdomas jau ilgą laiką, todėl kažin ar gali būti priskirtinas prie pažangos priemonių.

9. Atkreipiame dėmesį į žemą siektiną rodiklį „Lituanistinių mokyklų, kuriose įvertinta ugdymo kokybė, dalis (proc.) – 20 proc. (2030 m.)“. Manome, kad lituanistinių mokyklų įvertinimas, pažinimas turi būti atliktas pirmiausia, atitinkamai pagal mokyklų lygius planuojant kitų priemonių įgyvendinimą. Siūlome nustatyti 80 proc. rodiklį, atsižvelgiant į tikimybę, kad ne visos mokyklos pageidaus būti vertinamos.

10. Siūlome pakeisti rodiklių reikšmes „Lituanistinių mokyklų, naudojančių lietuvių kalbos testavimo sistemą, skaičius“ ir „Lituanistinio švietimo integruotą programą naudojančių lituanistinių mokyklų skaičius“ iš vienetinių į procentines, nustatant ne žemesnę kaip 50 proc. visų registruotų lituanistinių mokyklų siektiną reikšmę. Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad, kiek mums žinoma iš lituanistinių mokyklų atsiliepimų, 2019 m. parengta Lituanistinio švietimo integruota sistema yra nepritaikyta lituanistinėms mokykloms užsienyje.

11. Nėra nė vieno rodiklio, skirto lituanistinių mokyklų mokytojų finansinei paramai ir socialinėms garantijoms.

12. Atkreipiame dėmesį, kad ŠPP pagrindimo tekste klaidingai nurodoma problemų numeracija, pvz., „Žr. 3.6 uždavinio 2 problemos pagrindimą“, – tokio problemos numerio nėra.

Viceministras

Egidijus Meilūnas

Marius Radžiūnas, tel. + 370 706 52552, el. p. Marius.Radziunas@urm.lt

Lina Žukauskaitė, tel. + 370 706 52200, el. p. Lina.Zukauskaite@urm.lt